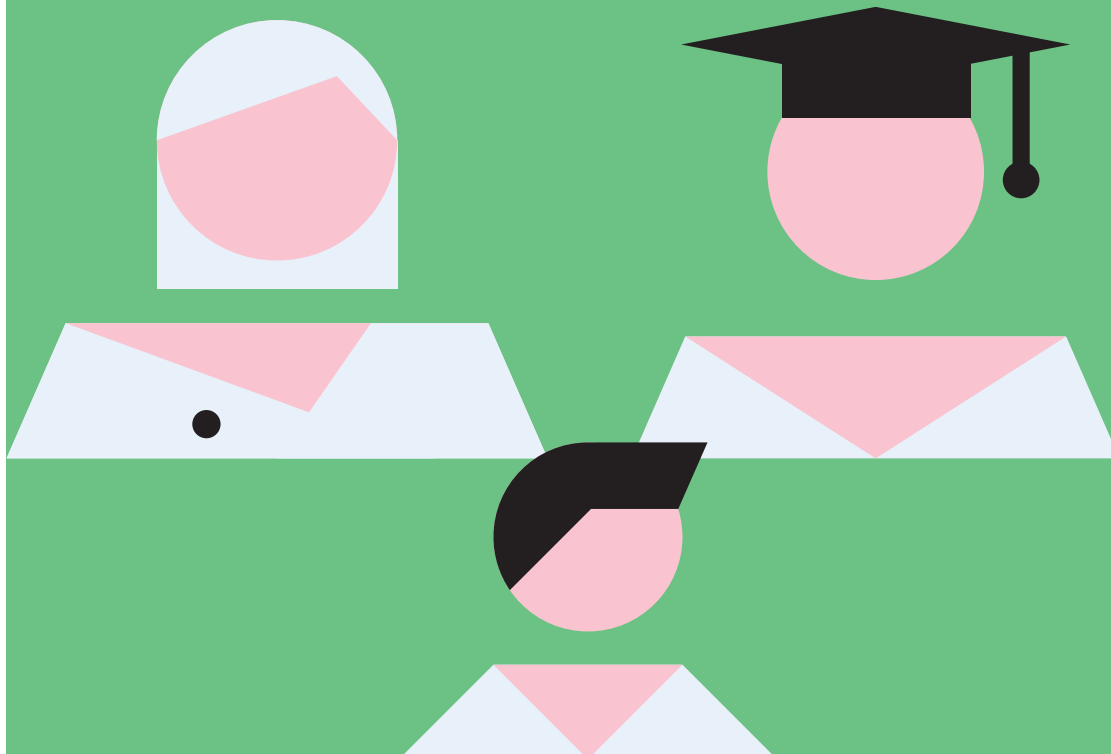

Education Lab
What works in education

Praktijkkaart

Ouders als Educatieve Partners

Wouter Reeskamp
Xplore
Freek Wevers
Xplore

Derk Bransen
Universiteit Maastricht

Ouders als educatieve partners betekent dat scholen en ouders samen verantwoordelijkheid dragen voor het leerproces en de ontwikkeling van leerlingen. Het gaat hierbij niet alleen om het bijwonen van ouderavonden of het controleren van huiswerk, maar om een structurele samenwerking waarbij ouders actief worden betrokken bij het onderwijs en de begeleiding van hun kind – op school én thuis.

In deze visie zijn ouders niet slechts toeschouwers of ondersteuners, maar volwaardige mede-opvoeders in het leerproces. Dit vraagt om een partnerschapsrelatie, waarin kennis, ervaringen en perspectieven gedeeld worden tussen school en thuis. Dit partnerschap is gebaseerd op wederzijds vertrouwen, heldere communicatie en gelijke betrokkenheid (Smit, Wester & Van Kuijk, 2012).

In de praktijk komt ouderbetrokkenheid vaak in drie rollen tot uiting (Smit et al., 2012):

1. Ouders als individuele rechthebbenden, die betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun eigen kind;
2. Ouders als partners van de school, die deelnemen aan activiteiten zoals coachgesprekken of lessen;
3. Ouders als leden van een netwerk, waarbij ze samen met andere ouders en school meewerken aan het versterken van de leeromgeving van alle leerlingen.

Een belangrijk inzicht uit onderzoek is dat betrokkenheid van ouders niet alleen een positieve invloed heeft op leerlingen, maar óók op leraren. Ouders die zich actief en constructief opstellen, kunnen bijdragen aan het werkplezier van leraren en zelfs het risico op burn-out verminderen (Peditzi, Nonnis & Nicotra, 2021). Tegelijkertijd vraagt deze samenwerking van scholen dat ze zich bewust zijn van de diversiteit onder ouders, en daar met interculturele sensitiviteit en flexibiliteit op inspelen (Hornby & Lafaele, 2011).

Kortom: ouderbetrokkenheid als educatief partnerschap is geen eenmalige interventie, maar een duurzaam samenspel tussen school en thuis, gericht op het versterken van de ontwikkelkansen van leerlingen én het werkplezier van leraren.

Kijk voor meer informatie op onze website:

www.education-lab.nl

Doelen van Interventies om Ouders als Educatieve Partners in te zetten

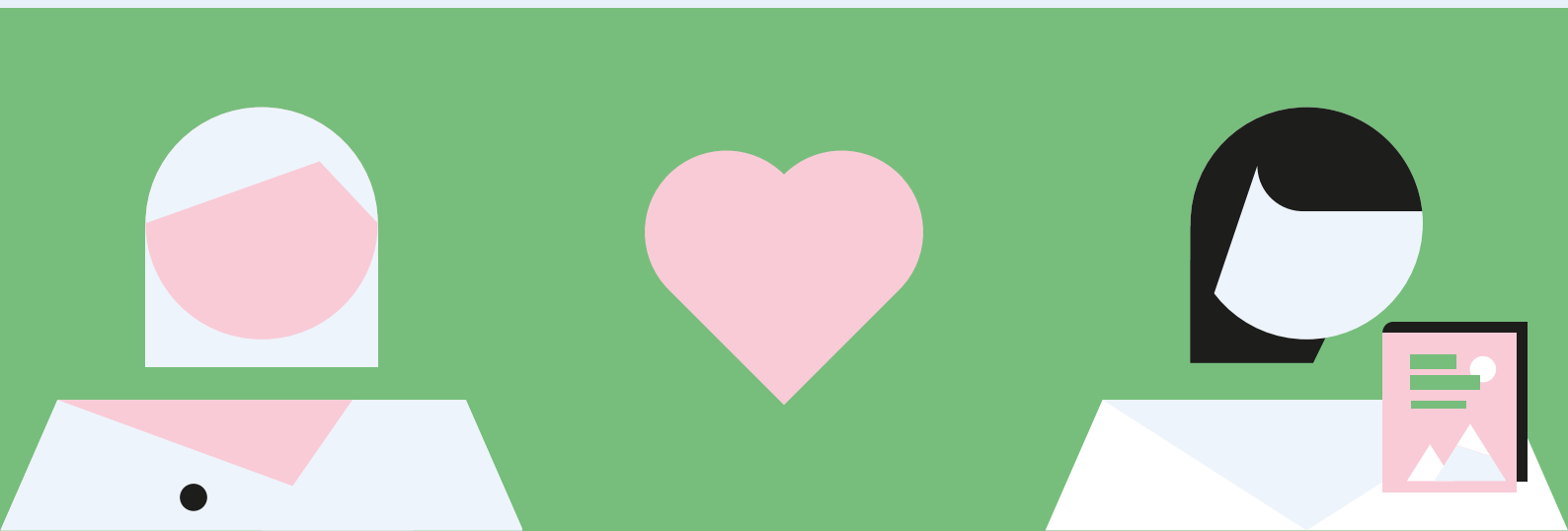
Het betrekken van ouders als educatieve partners is geen doel op zich, maar een manier om bij te dragen aan betere leer- en ontwikkeluitkomsten voor leerlingen. De interventie heeft meerdere samenhangende doelen, die zowel het kind, de ouders als de schoolorganisatie ten goede komen.

1. Versterken van de leeromgeving van de leerling

Wanneer ouders zich serieus genomen voelen en actief meedenken en meedoen in het onderwijs, ontstaat er een versterkte leeromgeving waarin het kind zich meer gezien en ondersteund voelt. Onderzoek laat zien dat vooral de zogenoemde **thuisbetrokkenheid** – zoals het praten over school, het stellen van doelen of het bieden van structuur – sterk samenhangt met betere leerprestaties (Bakker, Denessen & Den Hond, 2013). Ouderbetrokkenheid werkt dus als een hefboom voor de motivatie, het zelfvertrouwen en het leervermogen van leerlingen.

2. Creëren van gedeeld eigenaarschap over leren

Een belangrijk doel is het bevorderen van **gedeeld eigenaarschap** over het leerproces van het kind. Door ouders niet alleen te informeren, maar actief te betrekken bij reflectiegesprekken, zoals bij LOC-gesprekken (leerling-ouder-coach), wordt het leerproces iets van de hele driehoek: school, leerling en thuis. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van zelfregulatie bij leerlingen, doordat zij leren verantwoording af te leggen over hun keuzes, vorderingen en doelen (Lusse, 2015).

3. Verlagen van barrières tussen school en thuis

In veel situaties – zeker in scholen met een diverse populatie – bestaan er drempels of misverstanden tussen ouders en school. Deze kunnen voortkomen uit taal, cultuur, ervaring of wantrouwen. Door ouders actief uit te nodigen als partner in het leerproces wordt gewerkt aan een gelijkwaardigere relatie, gebaseerd op wederzijds vertrouwen (Hornby & Lafaele, 2011). Dit verlaagt barrières en bevordert inclusie.

4. Verhogen van het welzijn en werkplezier van leraren

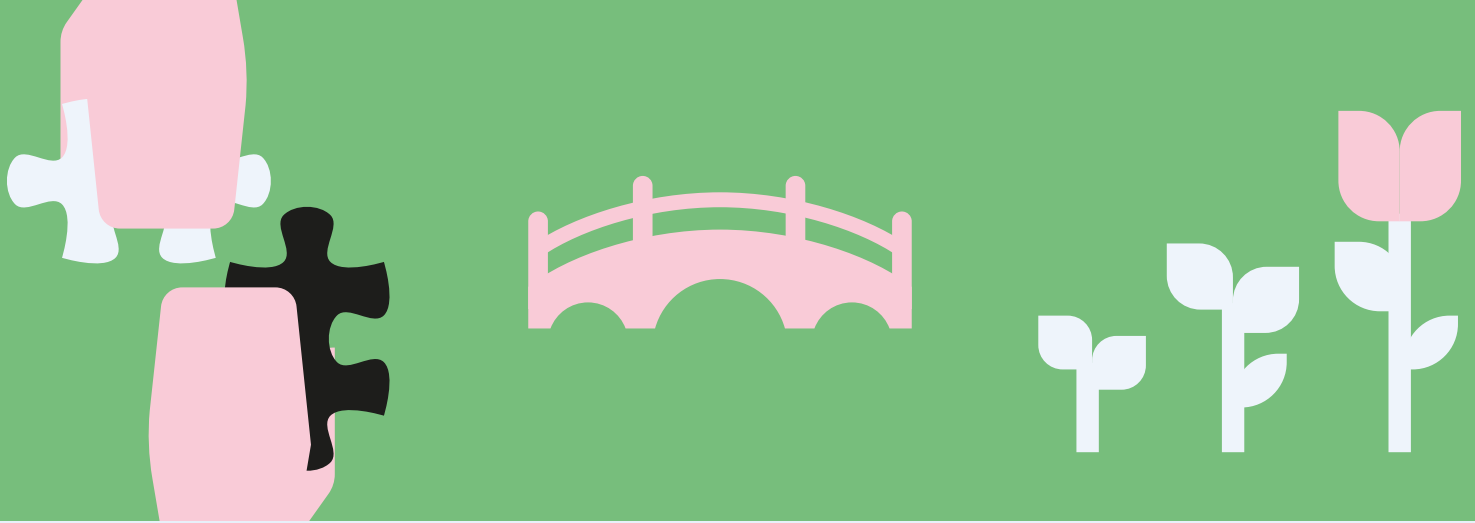
Ouderbetrokkenheid wordt vaak gezien als iets dat 'extra tijd kost' voor leraren. Maar onderzoek toont aan dat positieve relaties met ouders juist bijdragen aan **hogere tevredenheid en minder burn-outklachten bij leraren** (Pedditzi, Nonnis & Nicotra, 2021). Een goed georganiseerde samenwerking met ouders zorgt voor gedeelde verantwoordelijkheid en kan de werkdruk van leraren verlichten – zeker wanneer ouders een bijdrage leveren aan begeleiding of praktische ondersteuning in de school.

5. Verbeteren van onderwijskansen en kansengelijkheid

Tot slot draagt ouderbetrokkenheid bij aan het **verkleinen van ongelijkheid** in het onderwijs. De kansen van leerlingen worden niet alleen bepaald door wat er in de klas gebeurt, maar ook door de verbinding met thuis. Door bruggen te slaan – zoals via brugfunctionarissen of community-avonden – wordt de school toegankelijker en krijgen meer leerlingen de kans om zich optimaal te ontwikkelen (Smit et al., 2012).

Voor welke doelgroep?

Scholen in Primair en Voortgezet Onderwijs kampen met lerarentekorten. Ook is het voor scholen een uitdaging om de gevraagde verbreding van onderwijs op het gebied van Digitale Geletterdheid, Burgerschap, Financiële geletterdheid maar ook Praktijk Gericht onderwijs te combineren met de noodzaak om Basisvaardigheden Taal en Rekenen te verbeteren. De inhoudelijke kennis hierover kan ook van de ouders komen. Bij elkaar zijn de ouders een onschatbare bron van kennis en ervaring. Ouders kunnen een actieve rol spelen door leerlingen onderwijsverbreding te geven door workshops aan te bieden over diverse terreinen buiten de basisvaardigheden om. Te denken valt aan invulling van kerndoelen rond Natuur en Techniek, Mens en Maatschappij en Kunst en Cultuur.

Hoe kunnen initiatieven om ouders als educatieve partners in te zetten eruit zien?

Er bestaan verschillende manieren waarop de samenwerking tussen de school en ouders vorm kan krijgen. Goodall en Montgomery (2014) beschrijven ouderbetrokkenheid als een continuüm: aan de ene kant staat de meer (schoolgestuurde) betrokkenheid, waarbij ouders reageren op verzoeken van school; aan de andere kant staat ouderengagement, waarbij ouders vanuit eigen initiatief en met vertrouwen samenwerken met de school. Engagement betekent hier dat ouders thuis actief bijdragen aan het leren van hun kind, in samenspraak met wat op school gebeurt. Vaak ontwikkelt samenwerking met ouders zich van betrokkenheid naar engagement.

Het betrekken van ouders als educatieve partners kan op uiteenlopende manieren vorm krijgen. Er is geen 'one size fits all'; succesvolle initiatieven zijn altijd ingebed in de visie, context en populatie van de school. Toch laten onderzoek en praktijkvoorbeelden zien dat effectieve ouderpartnerschappen een aantal gedeelde kenmerken hebben: ze zijn relationeel van aard, gericht op versterking van het leren, en ze erkennen de wederzijdse expertise van ouders en professionals (Goodall & Montgomery, 2014; Smit et al., 2012). Engagement gaat over gedeeld eigenaarschap en actieve samenwerking (Goodall & Montgomery, 2014). Daarbij kunnen verschillende rollen van ouders worden benut, zoals individueel ondersteuner, actieve partner of lid van een oudernetwerk (Smit et al., 2012).

De praktijk laat zien dat dit engagement op scholen concreet gestalte krijgt in drie type initiatieven:

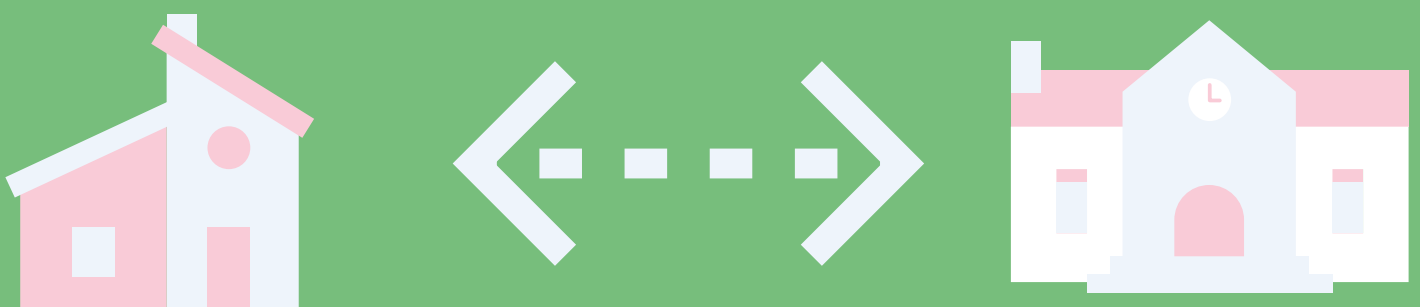
1. Ouderbetrokkenheid in reflectieve leergesprekken

Een eerste categorie betreft initiatieven waarin ouders, leerlingen en school samen reflecteren op het leerproces. Deze vormen van dialoog bevorderen niet alleen wederzijds begrip, maar versterken ook de zelfregulatie van leerlingen.

Een voorbeeld van reflectieve leergesprekken is het **LOC-gesprek** (leerling-ouder-coach) op het Dr. Nassau College. Drie keer per jaar presenteert de leerling zijn of haar voortgang aan ouder(s) en coach, met aandacht voor zowel leerresultaten als sociaal-emotionele ontwikkeling en leerstrategieën. Ouders worden uitgenodigd om kritische vragen te stellen, wat leidt tot gedeeld eigenaarschap over het leerproces. Deze werkwijze is stevig ingebed in de pedagogische visie van de school en stimuleert leerlingen om hun doelen expliciet te verwoorden, wat in de literatuur gezien wordt als een krachtige motor van motivatie en leerprestaties (Lusse, 2015; Zimmerman, 2002).

2. Ouders als co-creators in het leerlandschap

In een tweede categorie gaan ouders verder dan ondersteunen of adviseren: ze participeren daadwerkelijk in het onderwijsontwerp en de uitvoering ervan. Dit vraagt om een open, uitnodigende schoolcultuur waarin ouders gezien worden als bron van kennis en ervaring.

Het initiatief **Community Based Learning** bij Xplore is een sterk voorbeeld van ouders als co-creators. Ouders worden vanaf het eerste contactmoment actief betrokken bij het onderwijs. Ze begeleiden leerlingen in 'makerspaces' zoals een Techspace of Medialab, verzorgen inspiratiesessies, en spelen een rol in loopbaanoriëntatie. Ook worden er jaarlijkse community-avonden georganiseerd waarbij ouders workshops geven over hun beroep of passie. Deze aanpak sluit aan bij het idee van 'de school als gemeenschap', waarin ouders een vanzelfsprekende rol spelen in het leerproces van hun kind én van anderen (Smit et al., 2012). De praktijk laat zien dat dit niet alleen leidt tot rijkere leerervaringen, maar ook tot een sterkere sociale verbondenheid binnen de school.

3. Brugfunctionarissen/oudercoaches en sociaal-pedagogisch partnerschap

Een derde type initiatieven betreft de inzet van professionals die een brug slaan tussen school en thuis, vooral voor gezinnen die minder vanzelfsprekend participeren. Dit zijn brugfunctionarissen of oudercoaches. Zij bouwen aan vertrouwen, doen huisbezoeken, begeleiden oudergesprekken en organiseren informele ontmoetingen zoals ouderkamers en koffieochtenden. Ze helpen ouders om hun weg te vinden in het schoolsysteem en versterken tegelijkertijd het pedagogisch netwerk rond de leerling (Meijer et al., 2024).

Onderzoek toont aan dat deze aanpak effectief is: brugfunctionarissen vergroten het bereik van de school, voorkomen uitval, en dragen bij aan leergroei van leerlingen in kwetsbare posities. Tegelijkertijd bieden ze scholen de mogelijkheid om het gesprek met ouders structureel en inclusief te organiseren, zonder dat dit volledig op het bordje van leraren komt te liggen (Bles en de Wolf, 2024; Pedditzi et al., 2021; Hornby & Lafaele, 2011).

Verbindende principes tussen de praktijken

Ondanks de variatie in vorm, delen deze initiatieven een aantal centrale uitgangspunten:

- **Wederkerigheid:** ouders worden niet alleen aangesproken op hun ondersteunende rol, maar ook als bron van waardevolle input.
- **Relationeel en cyclisch karakter:** de samenwerking is duurzaam en ontwikkelt zich over de tijd.
- **Versterken van agency:** zowel bij leerlingen (via zelfreflectie) als bij ouders (via participatie en kennisdeling).

Deze elementen sluiten naadloos aan bij wat in de internationale literatuur wordt aangeduid als **engaged partnerships** ('**betrokken samenwerkingsrelaties**'). Dit zijn duurzame relaties waarin ouders, school en leerling elkaar aanvullen in het versterken van leren (Goodall & Montgomery, 2014; Epstein, 2011).

Wie voert het uit?

Oudercontacten en partnerschappen ontstaan niet vanzelf. Er is vaak iemand in de school nodig die dit organiseert. Dit kan een oudercoach of brugfunctionaris zijn, of een andere collega die deze taak heeft gekregen. De beste coördinator is een persoon met een dubbelprofiel van leerlingencontact en onderwijsondersteuning.

Wat zijn de kosten?

Het betrekken van ouders als educatieve partners vraagt om investering – in tijd, afstemming en soms in menskracht, zoals brugfunctionarissen of oudercoördinatoren. Scholen moeten ruimte maken voor coördinatie, ontmoetingen en het ontwikkelen van een open, uitnodigende cultuur. Deze kosten zijn reëel, maar verdienen zich terug: ouderpartnerschap verhoogt het werkplezier van leraren, bereikt ouders die anders buiten beeld blijven en versterkt het leerproces van leerlingen. Initiatieven laten zien hoe ouders met hun beroep of passie bijdragen aan rijkere leerervaringen.

Werkzame principes van effectief partnerschap

1. Wederkerigheid en gedeeld eigenaarschap

Effectief partnerschap vraagt om erkenning van ouders als medeopvoeders met waardevolle kennis en ervaring. Het gaat hier om een gedeelde verantwoordelijkheid waarin ouders niet alleen ondersteunen, maar actief bijdragen aan het leerproces van hun kind.

2. Cyclische samenwerking

Goede samenwerking is duurzaam en terugkerend. Lusse (2015) laat zien dat herhaalde gesprekken tussen ouders, leerling en mentor het vertrouwen versterken en leiden tot meer betrokkenheid bij het leerproces. Door deze cyclische opzet kunnen ook problemen tijdig worden gesignaleerd.

3. Laagdrempelig en nabij

Hornby en Lafaele (2011) wijzen op vier typen barrières voor ouderbetrokkenheid. Effectieve initiatieven verlagen deze drempels actief, bijvoorbeeld door in te zetten op relationele nabijheid en informele ontmoetingen. Brugfunctionarissen spelen hierin een sleutelrol als vertrouwde brug tussen school en thuis (Meijer, Ritzen & Bransen, 2024).

4. Aandacht voor diversiteit

Ouders verschillen in taal, ervaring, opvattingen en mogelijkheden. Smit, Wester en Van Kuijk (2012) benadrukken dat succesvolle samenwerking vraagt om interculturele sensitiviteit en maatwerk vanuit de school. Alleen dan kunnen verschillende ouderrollen effectief worden benut.

5. Duidelijke rolverdeling

Ouderbetrokkenheid vraagt om heldere afspraken. Te veel bemoeienis of onduidelijkheid over rollen kan leiden tot spanning of extra druk bij leraren (Bakker, Denessen & Den Hond, 2013). Goede communicatie over verwachtingen beschermt de professionele ruimte van het schoolteam én versterkt de samenwerking.

Opbrengsten Initiatieven Ouders als Educatieve Partners

De opbrengsten van goed vormgegeven ouderbetrokkenheid zijn meervoudig, en raken zowel de leerling, de leraar als het bredere onderwijssysteem.

1. Leerwinst en motivatie bij leerlingen

Verschillende literatuurstudies tonen aan dat vooral de betrokkenheid van ouders bij het leerproces thuis (bijvoorbeeld het bespreken van school, ondersteunen bij planning of aanmoedigen) samenhangt met betere schoolprestaties (Bakker et al., 2013). Wanneer dit partnerschap goed is ingebed, draagt het bij aan een gevoel van continuïteit en erkenning bij leerlingen, wat hun motivatie en zelfregulatie versterkt (Zimmerman, 2002).

2. Verhoogde oudertevredenheid en versterkte schoolrelatie

Wanneer ouders ervaren dat ze serieus genomen worden als partner, groeit hun vertrouwen in de school en in de professionele vaardigheden van leraren (Lusse, 2015). Dit versterkt de school-thuisrelatie, zorgt voor kortere lijnen bij signalering van problemen, en maakt samenwerking in lastige situaties (bijvoorbeeld bij zorgleerlingen) effectiever.

3. Welzijn en werkplezier van leraren

Hoewel ouderbetrokkenheid soms wordt gezien als extra werkdruk, blijkt uit onderzoek dat positieve relaties met ouders juist bijdragen aan het welzijn van leraren. Pedditzi, Nonnis en Nicotra (2021) laten zien dat leraren die tevreden zijn over hun oudercontacten minder kans hebben op burn-out, en meer professionele voldoening ervaren.

4. Gelijkere onderwijskansen voor leerlingen in kwetsbare situaties

Brugfunctionarissen zorgen ervoor dat ook ouders die minder vanzelfsprekend participeren — bijvoorbeeld vanwege taal, armoede of institutioneel wantrouwen — toegang krijgen tot de school. Daarmee dragen zij bij aan gelijke kansen, en voorkomen zij dat kwetsbare leerlingen tussen wal en schip vallen (Meijer et al., 2024).

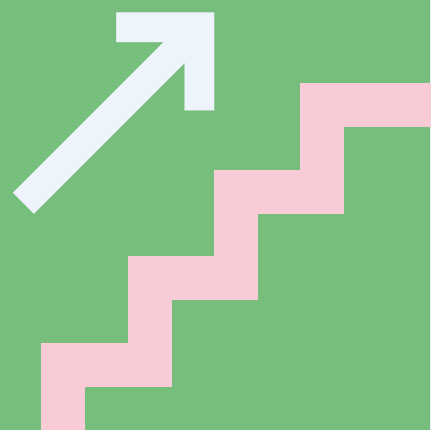
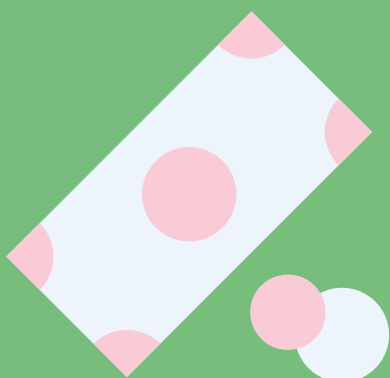
5. Maatschappelijke baten op de lange termijn

Uit een kosten-batenanalyse blijkt dat investeren in ouderpartnerschap via brugfunctionarissen op termijn aanzienlijke maatschappelijke winst oplevert: lagere zorgkosten, minder schooluitval en verhoogde arbeidsdeelname van jongeren. In verschillende scenario's lopen deze baten op tot tientallen miljoenen euro's per jaar (Meijer et al., 2024).

Conclusie

De inzet van ouders als educatieve partners versterkt de verbinding tussen school en thuis en draagt bij aan het leerproces, welzijn en de motivatie van leerlingen. Wanneer ouders worden gezien als medeopvoeders en actief worden betrokken bij reflectie, begeleiding en het creëren van een rijke leeromgeving, ontstaat een gedeeld eigenaarschap over leren. Dit partnerschap vraagt om structurele samenwerking gebaseerd op wederzijds vertrouwen, gelijkwaardigheid en aandacht voor diversiteit.

Kansrijke vormen van ouderbetrokkenheid variëren van reflectieve leergesprekken tot co-creatie in onderwijsactiviteiten en de inzet van brugfunctionarissen/oudercoaches. De ervaring is dat duurzame, relationele samenwerking leidt tot meer betrokken leerlingen en sterkere schoolgemeenschappen. Daarnaast blijkt dat goed georganiseerde ouderpartnerschappen niet alleen leerlingen, maar ook leraren en de school ten goede komen. Positieve relaties met ouders kunnen het werkplezier van leraren vergroten, de werkdruk verlagen en de communicatie rond leerlingbegeleiding verbeteren. Voor jongeren is er hierdoor niet alleen meer verbinding tussen school en de thuissituatie, ze zijn mogelijk ook beter toegerust voor de toekomst.

Referentielijst

Bakker, J., Denessen, E., & Den Hond, M. (2013). Ouderbetrokkenheid en leerprestaties van leerlingen: Een reviewstudie naar de relatie tussen ouderbetrokkenheid en schoolprestaties. Nijmegen: ITS/Radboud Universiteit.

Bles, P. & Wolf, I. de (2024). [Bruggen tussen school en thuis: Monitoring en evaluatie van brugfunctionarissen op basisscholen](#). Education Lab, ROA, Universiteit Maastricht, oktober 2024.

Epstein, J. L. (2011). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools (2nd ed.)*. Routledge.

Goodall, J., & Montgomery, C. (2014). Parental involvement to parental engagement: A continuum. *Educational Review*, 66(4), 399–410. <https://doi.org/10.1080/00131911.2013.781576>

Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37–52. <https://doi.org/10.1080/00131911.2010.488049>

Lusse, M. (2015). *Ouders en school: Partners in de ondersteuning van het leerproces van jongeren in het voortgezet onderwijs* [Proefschrift, Erasmus Universiteit Rotterdam].

Meijer, S., Ritzen, M., & Bransen, D. (2024). *De brugfunctionaris als sleutel tot inclusie oudercontact in het onderwijs*. Utrecht: Onderwijsraad / Universiteit Utrecht.

Pedditzi, M. L., Nonnis, M., & Nicotra, E. (2021). Teacher satisfaction in relationships with students and parents and burnout. *Frontiers in Psychology, Volume 12*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.703130>

Smit, F., Wester, F., & Van Kuijk, M. (2012). *Partners in opvoeding en onderwijs: Naar een educatief partnerschap tussen school, ouders en buurt*. Den Haag: NWO / Expertisecentrum Ouders, School en Buurt.

Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory Into Practice*, 41(2), 64–70. https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2

©2025, Education Lab NL

Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden verveelvoudigd zonder uitdrukkelijke bronvermelding.

Deze praktijkkaart is een product van het LerarenLab in het kader van het programma Ontwikkelkracht.

Ontwikkelkracht is een meerjarig programma om de kwaliteit van het primair en voortgezet onderwijs te versterken en wordt gefinancierd uit het Nationaal Groeifonds. Het programma biedt tijd, ruimte en kennis aan schoolteams om hun vakmanschap te vergroten, door de onderwijspraktijk te verbinden met inzichten uit onderzoek.

Education Lab NL is een onderzoeksnetwerk dat werkt aan de verbetering van het onderwijs door ervoor te zorgen dat het onderwijsbeleid en de onderwijspraktijk op wetenschappelijk bewijs zijn gebaseerd.

Binnen Ontwikkelkracht is Education Lab NL verantwoordelijk voor het TaalLab en het LerarenLab waarin onderzoekers en onderwijsprofessionals samenwerken aan kenniscreatie rond grote onderwijsuitdagingen op deze twee thema's. De labs werken vraaggestuurd en in co-creatie met leraren, schoolleiders, bestuurders en wetenschappers.

Maastricht University

VRJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

Amsterdam Center for
Learning Analytics

Education Lab NL is een initiatief van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Universiteit Maastricht & het Amsterdam Center for Learning Analytics, Vrije Universiteit Amsterdam.

info@education-lab.nl | www.educationlab.nl

Vormgeving: Too Many Words

ISSN: 3051-4479

DOI: 10.26481/umarlp.2025005

ROA: ROA-LP-2025/005

